

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De appetitu magisterij. Cap. VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

vitam exercet, talis regimen non recusat. ¶ Responsio cōtra illud verbū Apoitoli, Si quis episcopatū, & c. quod ambitiosi pro se allegant. Poterit tamen videri alicui q̄ appetitus dominiij malus non sit, quum dicat Apostolus, 1. ad Timoth. 3. Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Sed nulla est obiectio ita, si quis verbum Apoitoli consideret diligenter. Non enim dicit Apostolus, q̄ si quis desideret episcopatum, q̄ ipse bene faciat, vel quod desiderium eius bonū sit: sed vult ostēdere qui signifiētur hoc nomine episcopatus, quia nomen Græcum est. Vnde dicit Gl. super illum locū: Exponere voluit Apostolus quid sit episcopatus, quia nomen est operis, non honoris. Græcum enim est, & inde dictum vocabulum, quia ille qui præficitur superintendit curam eorum gerens. Scopos enim intentio est. Vnde episcopus Græcè, superintendens Latine dicitur: vt intelligat se non esse episcopum qui præesse dilexerit, non prodesse. Episcopus enim est super suam & aliorum vitam intentio: nec valet hoc argumentum. Si quis episcopatum, & c. ergo desiderium episcopatus est bonum: aicut non valet, Latro qui vult furari bonam capam, desiderat bonam rem, quia bonam capam: ergo desiderium eius bonum est. Ibi eadem Glossa: Locus superior, sine quo populus regi non potest, & si ita teneatur atque administreretur vt decet: tamen indecenter appetitur. Vnde Hieronymus: Otium sanctum quærit charitas veritatis, negotium iuictum suscipit necessitas charitatis: quam sarcinam nullus imponit, percipienda: atque intuenda vacandum est veritati. Si autem imponitur, suscipienda est propter necessitatem charitatis, sed non deserenda est delectatio veritatis, ne subtrahatur ipsa fatuitas, & opprimatur ista suavitas. Pater ergo quod non appetendus est locus dignitatis, 1. Corinth. 13. Charitas non est ambitiosa. Quid autem in dignitatibus homines appetant, vtrum lucrum animarum, vel lucrum burfarum, vtrum laborem, vel honorem: satis apparet, si honores & diuitiæ ab officiis ecclesiasticis separentur. Vnde legitur quod mortuo Sixto Papa, diu vacauit papatus, nec inuentus est, qui subiret illud onus: quoniam non habebat ecclesia diuitias, vel pompam secularem. His adiunctis tempore Syluestri illico ambitio nascobatur, & latè peruagabatur.

De appetitu magistrij

CAP. VII.

DICTUM est de appetitu dominiij, consequenter dicendum est, de appetitu magistrij, de quo hoc ordine dicemus. Primo ostendemus ex quibus causis appetitus magistrij possit esse

esse culpabilis. Secundo ostendemus de magisterio curiosorum, quanta sit vexationis & afflictionis, Tertio ostendemus quantum meriti sit ministerium magisterij, quod habent viri quos regit timor & charitas Dei. ¶ Primum igitur notandum est, quod appetitus magisterij culpabilis potest esse quinque de causis. Primo propter ignorantiam, quando scilicet aliquis presumit docere, quod non addidit. Vnde Iac. 3. Nolite plures magistri fieri fratres mei, Glos. nisi tantum discreti & in scripturis docti. & Prouer 18. Qui prius respondet quam audiat, stultum se esse demonstrat, & confusione dignum. Vnde Sallustius: Postquam honores aditi sunt, tunc primum acta & precepta maiorum legere incipiunt praeposteri homines. Eccle. 32. Audi tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Vnde Hierony. Cateri qui variam supellestem & vilia opuscula fabricant, sine doctore esse non possunt quod cupiunt: quod medicorum est, promittunt medici, & tractant fabrilia fabri. Sola scripturarum ars est, quam sibi passim omnes vendicant. Et subditur: Hanc vniuersi presumunt, lacerrant, docent antequam discant. & Gregor. Turpe est tunc solutionem querere, quum debemus quaestio- nem enodare. Socrates cuidam interroganti, Quo modo posset optime dicere, ait: Si nihil dixeris, nisi dixeris, quod benefeceris. ¶ Secundo potest esse appetitus magisterij culpabilis propter inhonestam vitam. Indignum enim est caelestem doctrinam esse in vase immundo. Vnde David: Peccatori autem dixit Deus, Quare tu, &c. Prouerb. Quomodo si argento sordido ornare velis vas fictile: sic tumentia labia cum pessimo corde sociata. Dignus irrisione esset quasi argento vas fictile ornare vellet, si cum vellet ornare lutum, sordidaret argentum: sic irrisione dignus est, qui cum malus sit, tamen ad superbiam & vanam gloriam bona verba dicit. Docens quodam modo obligat se ex doctrina sua ad bene faciendum. Vnde super illud Iob 39. Aut circumdabis collo eius hinnitum. dicit Greg. Collo equi hinnitum circumdatur: quia ne ad peruersa opera prodeat, suis vocibus vita praedicantis obsidetur. Et super illud Prouerbior. 3. Circunda eas gutturi tuo. dicit Glos. Virtutes docet circumdari gutturi, quum vox potius in gutture fieri soleat: quia scilicet praedicationis vox de interioribus manat, sed exterius circumdat: nam quo aliquos ad bene operandum & viuendum excitat, eo ad bene agendum opera praedicationis seipsum ligat. Vnde Gregor. Qui verbum Dei loquitur, prius studeat qualiter viuat, & post ex actu colligat quae & qualiter dicat. Et Eccle. 29. Quae

in manu habes, ciba ceteros. Et in manu habemus, quæ opere implemus, & talia debemus prædicare aliis. & Eccles. 29. Confirmas verbum, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies quod necessarium est. Bona operatio est verbi confirmatio: mala verò operatio, infirmatio est verbi. Fideliter agit cum verbo, qui quod prædicat, credere se ostendit, quia idem opere implet. Qui prædicat delectationem aliquam venenatam esse & toxicatam, & tamen eandem sumit, non videtur credere quod prædicat, nec fideliter agit cum verbo.

¶ *De doctrina bona, & vita mala.*

Et notandum quòd habere doctrinam bonam & vitam malam, ipsi habenti valde est verecundum & erubescencia plenum, & Deo displicet, & ecclesiæ multum nocet. ¶ Primum multipliciter potest ostendi. ¶ Primo ex hoc, quòd ille qui bene docet & male viuit, quasi defert lucernam ante se, qua immunditiam suam ostendit. Dauid: Lucerna pedibus meis verbum tuum, &c. Prouerb. 6. Mandatum lucerna est, & lex lux est. Item talis de bello fugit, & tamen ad pugnandum strenuè alios exhortatur. Item literas etiam propriæ damnationis publicat. vnde Apostolus ad Rom. 1. In quo alium iudicas, te ipsum condemnas. Item in libro Prosperi: Bene loqui, & male viuere, nihil aliud est, quàm seipsum sua voce damnare. Talis sibi ipsi contradicit, & seipsum confundit. vnde Hieronymus: Non confundant opera tua sermonem tuum, ne cum in ecclesia loquaris, tacitus quilibet respondeat: Cur ergo hoc, quod dicis, ipse facis? Delicatus magister est qui pleno ventre de ieiuniis disputat. Accusare auaritiam etiam latro potest. Sacerdotis Christi mentis manusque concordent. Talis opere destruit, quod verbo edificat. Ecclesiast. 34. Vnus edificans & alius destruens, quid prodest illis nisi labor? Talis habet linguam longe maiorem manu, quo sine dubio monstruosam est. vnde Gregor. Monstruosa res est manus remissa, & lingua magniloqua. De tali ironicè solet dici illud Genes. 27. Vox quidem vox Iacob est, sed manus, manus sunt Esau. Quòd hoc autem multum displicet Deo, potest ostendi ex hoc, quòd dominus maledixit ficulneæ habenti folia sine fructu: vt legitur Matth. 21. Ficulnea enim habens folia sine fructu, est prædicator habens verba sine bonis operibus. Item ostendi potest ex hoc, quòd dominus tot maledictiones faciebat Scribis & Phariseis, qui habebant folia verborum sine fructu bonorum operum, Quas maledictiones habes Matth. 23. Quòd autem valde noceat hoc ecclesiæ Dei,

mul

multipliciter potest ostendi. Primo per hoc, quòd doctrina ec-
 clesie in eis non habet talem virtutem, qualem deberet habere.
 Vnde autoritas: Qui non ardet, non incendit. Gregor. Magis
 valet ad prædicandum sancti amoris conscientia, quam exerci-
 tari sermonis scientia. Idem. Nulla est dulcedo linguæ, nisi con-
 diatur sapore vitæ. Item Gregor. super Ezechiel. Sermo dul-
 cedinem non habet, quem vita reprobâ intra conscientiam re-
 morderet. Idem: Illi soli de Deo dulciter loqui voluerunt, qui eum
 cordis visceribus dilexerunt. Item: Sermo Dei contemptibilis
 redditur hominibus per vitam malam prædicantiû. Vnde Gre-
 gorius, Cuius vita despicitur, restat vt eius prædicatio cõtemna-
 tur. Ipsa etiã veritas suspecta redditur hominibus. Quis enim
 crederet alicui qui aliquam viam assereret latronibus plenam
 esse, & neminem posse transire per eam absque spoliatione & iu-
 gulatione, si post assertionem illam eãdem viam eligere vellent?
 Idem, Quis non haberet suspectam exhortationem insequendi
 hostes factam ab eo quem sciret esse ex parte hostium? Propter
 malam vitam eorû qui habent instruere alios, multa mala eue-
 nerunt ecclesie Dei. Vnde Thren. 4. Non crediderunt reges ter-
 ræ, & vniuersi habitatores orbis, quoniã ingrederetur hostis &
 inimicus per portas Ierusalem, propter peccata prophetarum
 eius, & iniquitates sacerdotum eius, qui effuderunt in medio eius
 sanguinem iustorum, effuderunt, inquam, suo malo exemplo.
 ¶ Tertio, potest esse culpabilis appetitus magisterij, ppter hoc,
 quòd appetitur, quod propriû est Dei, scilicet magisterium. Oc-
 casionem addiscendi potest dare homo homini, sed propriè nõ
 docet nisi Deus. vnde Augustin. Magisteria forinsecus adiutoria
 quedam sunt & admonitiones: sed cathedram habet in celo, qui
 corda docet. Aliud est oculis materiã ministrare quæ videtur,
 & aliud est visum conferre oculis. Ad doctores forinsecos perti-
 net materiã ministrare illis qui addiscunt, sed ad interiorem
 magistrû pertinet, vt ad videndum sensum cordis aperiat: & si-
 cut oculus & res obiecta non sufficiunt, vt visus in actu fiat, nisi
 oculus illuminetur: sic præter discipulum & forinsecum docto-
 rem, necessarius est sol iustitiæ, à quo intellectus illuminetur. vnde
 postquam aliquis audiuit à doctore forinsecò, ipse antequã
 acquiescat, consulat magistrum interiorem. ¶ Quòd autem Dei
 sit propriè magisterium, multis testimoniis scripturæ potest o-
 stendi. De quibus pauca sufficiat ponere. Legitur Mat. 23. Nolite
 vocari Rabbi: vnus est enim magister vester. vbi dicit Gl. interl.
 Ne quòd Deo debetur, vobis presumatim attribueret. Gl. 1. Vnus

est qui illuminat hominem, quod non alius homo : sed tantum exercet docendo, non intellectum præstat. Item gloss. Magister ex consortio veri magistri tanquam eius nūtius, & pro reuerentia ipsius à quo mittitur, honoratur. Item Prouerb. 2. Dominus dat sapientiam, & ex ore eius prudētia & scientia. & Ecc. 1. Omnis sapientia à domino Deo est. & Ioan. 6. Et erunt omnes docibiles Dei. vbi dicit gloss. Testantur prophetiæ, omnes homines illius regni, id est, Christianæ fidei, esse docibiles Dei: & quia si homines foris loquuntur, tamen solus Deus sensus aperit intrus. Item Ioā. 14. dicitur de Spiritu sancto, Ille vos docebit omnia. & 16. Docebit vos omnem veritatem. Interlin. Intus sine sono. Sic fit & aliis sanctis. Item 1. Ioan. 2. Non necesse habetis vt aliquis doceat vos: sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus. glo. Nemo docenti tribuit quod ex ore docens intelligit. Nisi enim intrus sit qui doceat, lingua doctoris exterius in vanū laborat: nec tamen doctor raceat, sed quod potest agat. Ad idem ostendendum valet quod dicit Philosophus, quod studium est expectatio diuinæ illuminationis. Idem: Impossibile est de pellibus captarum aut ouium haurire sapientiam. Ideo oratio præmittenda est ab his qui studere volunt. Sapientia enim Dei donū est. Nec decet aliquis tentare rapere eam violentia laboris, vel studij, inquisito domino. Iac. 1. Si quis indiget sapientia, postulet à Deo. & Augustinus: Oratione melius soluūtur dubia, quā inquisitione alia. ¶ Quarto, potest esse culpabilis appetitus magisterij, quia homo appetit esse superior illo, quem natura genuit sibi æqualem. Vnde Augustinus: Hominem homini subdi, non natura est hominis bene instituti, sed pœna damnari. Æqualitas multum placet Deo. vnde Dauid: Mirabile templum tuum in æquitate. ¶ Quinto, potest esse culpabilis appetitus magisterij, si propter vanam gloriam appetatur. Sic faciebant Scribæ & Pharisei. Vnde Matt. 23. Amant primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.

¶ *De afflictione magisterij curiosorum.*

DICTVM est ex quibus causis possit esse culpabilis appetitus magisterij, nunc dicendum est quantæ afflictionis magisterium curiosorum sit. Quod satis ostendit nobis Salomon Ecclel. 1. dicens: Proposui in animo meo quærere & inuestigare sapiētiam de omnibus quæ fiunt sub sole. Hæc occupationem pessimā dedit Deus filiis hominum, vt occupentur in ea. Alia translatio habet, hanc dissolutionem pessimam. Studium curiosorum dici potest

occu

occupatio mala, peior, & pessima. Mala propter afflictionem tã corporis, quã animã, quã est ibi, & præcipue ista afflictio vbi parua vel nulla utilitas est. Vnde Senec. Quid te torques in illa quaestione, quam vtilius est contempsisse, quã soluere? Idem: Nullius rei difficilis est inuentio, nisi illius cuius inuentã hic nullus est fructus inuenisse. Peior verò est propter cõtemptores sapientiã & fastidiosos auditores. De contemptu sapientiã habetur Prouerb. 1. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Ideo despicitur sapientiã à stultis, quia ab eis non cognoscitur. Sicut autem & argentũ à brutis animalibus conculcantur, quia ab eis non cognoscuntur. De contemptu etiam sapientiã dicit Seneca: Ad sapientiam quis accedit, quis dignam iudicat, nisi quam in trãitu nouerit? Quis philosophum aut vllum liberale studium respicit, nisi cum aliquis pluuus interueniat dies quẽ perdere libet? Nihil itaque inuenitur ex his quã parum inuestigata antiqui relinquerunt. At si hic inuẽtus sobria incumberet, hic maiores docerent, minores addiscerent, vix ad fundum veniretur vbi veritas posita est, quam nunc summa & leui manu querimus. Dicit iterum Seneca: Fastidientis stomachi est multa degustare. Quidã auditores adeo fastidiosi sunt, quòd non possunt sustinere quòd aliquis eis dicatur, quòd aliã audierunt, licet illud nesciant. ¶ De quibus mirum est, quomodo ipsi possunt audire mislam de beata Virgine quam toties audierunt. ¶ Pessima verò occupatio est propter multiplex periculũ quod ibi est. Difficile enim est, docentes à superbia & vana gloria nõ seduci. Etiam pedibus apostolorũ, id est, affectibus dicitur puluis vanã gloriã adhãsisse. De hoc periculo habetur Matt. 4. super illud, Et statuit illum supra pinnaculum templi. Ibi enim dicit Gl. in eo loco Christũ tentat, in quo multos deceperat. Et alia Gl. Ibi erant sedes doctorum, vnde populo loquerentur, vbi multos capit vana gloria honore magisterij inflatos. Aliud periculum est infidelitatis in Deum. Frequenter enim magistri Deo infideles sunt in talento sibi commisso. Eodem enim pretio quo ipsi emunt cuprum, quandoque possunt emere aurũ. Et eodem labore possunt habere ædificatiua, quo ipsi acquirũt inflatiua. ¶ Tertium periculum est impietatis in proximum. Frequenter enim magistri volunt cauillationibus inutilibus intendere, quã fratres suos qui ad mortem trahũtur eripere. Sen. Securius est munita conquirere cum hostis instat à tergo, & mouere iussus est semiles, &c. Necessitas excutit quod pax otiosa collegit. Demens merito videret, si cum saxa in munimentum, senes fœminãque

congererent, cum iuuentus manu portis armata expectaret, & derem otiosus, & huiusmodi quæstiunculas ponerem: Quod si perdidisti habes: cornua non perdidisti: ergo cornua habes. Non vacat ad istas ineptias. Ingens negotium in manibus est, me me sequitur, fugit vita, aduersus hæc me doce.

¶ *De merito bonorum doctorum. & triplici genere hominum.*

SEQVITVR videre quanti metui sit ministerium bonorum doctorum, quos timor Dei & charitas regit. Ad cuius rei utilitatem notandum est, quod triplex est genus hominum. Alij enim sunt indocti, alij sunt docti: non tamen adeo ut sufficiant docere alios: tertij vero adeo docti sunt ut docere possint. Primi multi sunt in vita ista. Quodammodo enim brutis inferiores sunt. Vnde Boëtius in lib. Consolat. Humanæ naturæ ista cōditio est, ut tunc tantum cæteris rebus excellat, cum se agnoscat: eadem tamen infra bestias redigitur, cum se nosse delierit. Nam cæcæ animantibus sese ignorare naturæ est, homini vero non conuenit. Ad idem facit quod legitur Cantico. 1. Si ignoras te, & pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum tuorum. Sponsa si se ignorat, post greges vadit: quia quodammodo iumentis miserior sit. Miseriores autem sunt indocti, quædam moriuntur. Prouerb. 10. Qui indocti sunt in cordis egestate morientur. De merito vero eorum qui docti sunt, legitur Daniel. Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: & qui ad iustitiã erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. Sicut enim stellæ valde splendidiore sunt, quàm firmamentum: sic maior est gloria docentium alios, quàm eorum qui docent. Præcipuè tamen utile est docere eos qui alios possunt docere. Vno seruo pigro & nequã obiicitur Matth. 25. quod oportuit pecuniam domini sui committere numulariis: vbi dicitur. Numularij sunt, qui prædicationem auditam volunt verbis & opere exercere. Et quod valde utile sit docere tales, quàm docere alios homines, si bene & fideliter doceantur, manifestum potest esse ex hoc, quod maior utilitas potest sequi ex eruditione vultualium, quàm ex eruditione mille aliorum.

De appetitu simplicis excessus. CAP. VIII.

DICTUM est de appetitu dominij, & de appetitu magistratus. Nunc dicendum est de appetitu simplicis excessus. Hoc vitio laborant illi qui volunt excedere alios in diuitiis, vel pulchritudine, vel in aliquo alio bono, nec vellent aliquem sibi equum. Ad hoc vitium videtur pertinere illud quod legitur Luc. 12. Partis est contentio inter eos quis eorum videretur esse maior. ¶ *de*